

בטאון החברה לשיקום ולפיתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים בע"מ ■ ניסן תשס"ו ■ גליון 3

דבר המנכ"ל

אנשים ומבשרים יקרים!

הלפו שלושה חודשים ואנו שמחים להגיש לכם את ביטאון מס' 3 היוצא על ידינו.

בעקבות גיליון 2 נתקבלו הדים שונים מהציבור. אנו מאוד שמחים ומברכים על התגובות, גם על המחמאות וגם על הביקורת. אינטראקציה זו חשובה ומסייעת לנו להבין ולהיות קשובים אליכם, בכדי שנוכל להמשיך ולחפש דרכים לשיפור וקידום הרובע.

חג האביב הקרב ובא מסמל את הפלא שבהופעת הניצנים לאחר נביטתם השקטה והארוכה בחורף הקר והארוך. מסתבר שגם בעשייה הפיזית ישנם תהליכים שנביטתם לוקחת זמן, אך בסופו של דבר הם נובטים פורחים ועולים.

בגיליון זה נדווח בין השאר על ההתקדמות בפרויקט החורבה ועל ההתקדמות בנושא החניון הגדול, שאף הם פרויקטים חשובים שלקח זמן מאז נביטתם וכעת החלו הניצנים לפרוח.

מידי בטאון נציג בפניכם חלקים מתוכנית העבודה במטרה לעדכן אתכם ככל האפשר בעשייתה הנרחבת של החברה.

החודשים הקרובים יהיו מאופיינים בהמשך החתירה שלנו לדחוף את העשייה לשיפור פני הרובע.

הסוגיה המרכזית שלפנינו הינה הדרישה להקצאת המשאבים לכך מתוך התקציב הרב שנתי עליו החליטה הממשלה לפיתוח ושדרוג מרחב העיר העתיקה וסביבתה.

בכוונתנו למקד את מרכז הכובד בתקופה הקרובה בשלושה נושאים מרכזיים:

- ניקיון הרובע.
- טיפול בנושא חזות בתי העסק והמסחר.
- פתרון זמני למצוקת החניה.

בשלושת הנושאים אלו אנו מנהלים דיונים ומו"מ רציני עם גורמי העירייה הרלוונטיים ואנו מקווים שהדבר יצלח ובקרב.

אנחנו נשיר אתכם

נסים ארזי
מנכ"ל

הפסח במקדש

במקורות רבים מימי הבית, הן הבית הראשון והן הבית השני, מתואר הפסח בירושלים כאחד הארועים הגדולים והמרשימים של השנה, אם לא הגדול ביותר.

יהודים היו עולים לירושלים מכל חלקי הארץ, ובתקופות מסוימות, אף מכל חלקי הגולה, לעשות את הפסח.

כבר בסוף ימי הבית השני, בימי חזקיהו ובימי יאשיהו, שמלכו בירושלים, נוצל הפסח כדי לקרב ולהביא גם את בני השבטים הצפוניים, שלא היו שייכים למלכות יהודה. גם הם עלו לעשות את הפסח, והתארחו בפסח בירושלים.

מימי בית שני יש בדינו עדויות מפורטות, על שיירות שעלו מדי שנה מבבל, ממצרים, מיוון ומרומא, של יהודים שבאו לירושלים להקריב את הפסח במקדש ולספר ביציאת מצרים. היהודים באו לאכול פסח מצה ומרור, ולזכור את ה' הגואל אותנו.

ישנה עדות כתובה של הנציב הרומי בירושלים בסוף ימי בית שני, שאף הוא התרשם מהארועים שראו עיניו, אע"פ שכמובן לא השתתף בהם

בזמנים כתיקונם, כשירושלים בבנייה, הומים רחובותיה שלש פעמים בשנה. שלש פעמים בשנה עולים כל ישראל לרגל אל המקדש בירושלים.

אירוע מיוחד במינו מתרחש בחג הפסח, כשבאים כל ישראל לעשות את הפסח בבית המקדש ולהודות לה' על שגאלנו וגאל את אבותינו.

כך היה בזמן הבית הראשון, כך היה בזמן הבית השני. תושבי ירושלים קבלו בשמחה את אחיהם הרבים, פתחו בפניהם את לבם ואת בתיהם והשמחה הייתה רבה.

גם היום אנו זוכים לבנות את ירושלים. אמנם, עדיין אין לנו עולי רגל, אך אנו תושבי העיר העתיקה, גאים להיות החוזרים לירושלים, וגאים לראות ברחובותינו את רבבות עם ישראל הבאים לשמוח בחג, אצלנו כאן בירושלים.

**אנו מברכים את התושבים
ואת אורחינו בברכת
חג אביב שמח ושנזכה
ל"קול התור הנשמע בארצנו".**

פעילויות בחג הפסח

עמוד 4

צניעות מפוארת בעיצוב החדש של קשת וילסון

ייעודה המקורי של קשת וילסון

קשת וילסון היא קשת מימי בית שני. ששמה, ככל הנראה, כגשר מעל הרחוב. תחתיה עבר הרחוב מצפון לדרום, ומעליה היה מעבר מהעיר העליונה להר הבית, ממערב למזרח.

בירושלים היו כנראה בעיות תחבורה רבות, בעיקר בשלשלת הרגלים, בהם עלו כל ישראל לירושלים.

קשת וילסון וקשת רובינסון, מוכרות לנו היום (קשת וילסון היא החלק המקורה בשמאל רחבת הכותל. שרידי קשת רובינסון נראים היום מימין לרחבת הכותל). קשתות אלה היו גשרים שחיברו בזמן הבית את הר הבית אל העיר העליונה, איזור הרובע היהודי של היום.

הגשרים שמשו את עולי הרגל הרבים, שבאו מהעיר העליונה אל הר הבית.

האזור שתחת הקשתות (היום - רחבת הכותל ומנהרותיה) היה רחוב רחב מאד, שהכיל עולי רגל רבים. הקשתות שמשו כמחלף מעל אותו רחוב.

אנו מאחלים ומייחלים שבקרוב שוב נוכה לראות את המוני בית ישראל מתארחים ברחובותינו, ועולים מהם אל הר הבית.

הקרן למורשת הכותל. את הצלחת הפרוייקט יש לשייך לשיתוף הפעולה הפורה בין שני הגופים.

כיום, עם סיום העבודות, ימצא המבקר מקום נוח ומהודר. הריצוף הוחלף, הוכנסו מערכות מיוזג אויר משוכללות, ומערכת תאורה חדשנית.

בנתה גלריה מרשימה לעזרת נשים, כך שנשים תוכלנה להתפלל בנוחות מקסימאלית במקום מקורה וממוזג ובכניסה נפרדת.

במרכז האולם ניצב ארון קודש מרשים ומרהיב ביופיו שעוצב במיוחד לפרוייקט.

בחדרי ספרי התורה הוותיקים נבנו מערכת ארונות קודש נוספים המכילים מספר רב של ספרי תורה, ספריות חדשות ללימוד, סידורים וכו'.

ואף שופץ חדר מיוחד לסופרי סת"ם שבעתיד יעסקו בכתיבה הגהה ותיקון ספרי הקודש.

למרות ההוד הניכר במקום ניתן לאולם התפילה מראה של צניעות מפוארת כיאה למעמדו.

במעמד הרבנים הראשיים, נשיא המדינה, רב הכותל, נציגי החברה לשיקום ופיתוח הרובע ואישי ציבור, נחנכה בטקס צנוע ורב רושם, קשת וילסון אשר שופצה במהלך החודשים האחרונים.

קשת וילסון הינו החלק המקורה בכותל המערבי בצידו הצפוני בעזרת הגברים, במקום זה מרוכזים ארונות הקודש וספרי התורה.

שיפוץ הקשת מומן מתרומת קרן ספרא ונשיאת הקרן הגב' לילי ספרא, וביצועו התאפשר בשל יוזמת הקרן למורשת הכותל, המנהלת את כל מתחם הכותל המערבי מטעם המדינה. הקרן שמה לעצמה מטרה לשקם את מתחם הקשת ולאפשר לפוקדים את המקום להתפלל בנוחות מקסימאלית ובאווירה מכובדת ומרוממת כיאה לשריד בית מקדשנו.

את הפרוייקט ניהלה החברה לשיקום ופיתוח הרובע היהודי. לצורך ביצוע העבודה הטיל מנכ"ל החברה, מר נסים ארזי, על מזכיר החברה, מר דניאל שוקרון, לעמוד בראש הפרוייקט יחד עם

אכסניית הנוער אנ"א תישאר אכסניית נוער

לאחרונה התפרסם בקרב התושבים כי חברת אנ"א (איגוד אכסניות הנוער) החליטה למכור את האכסניה לאחד מהמוסדות הפועלים ברובע.

החברה סירבה ומסרבת לאשר את עסקת המכירה משתי סיבות עיקריות:

הסכם החכירה של האכסניה מגדיר במפורש את ייעודו של המקום ותפקודו כאכסניה ולא כמוסד או פנימיה.

החברה סבורה שעסקה זו עלולה לפגוע בשילוב והמינון הראויים בין מסחר, מגורים, מוסדות ואירוח, וע"י כך לפגוע במבנה האכלוס של הרובע.

כמו כן, החברה ערה לצורך הקיים במקומות אירוח עממיים המשרתים הן את המבקרים והן את התושבים ואורחיהם.

במהלך הפעילות מול גורמי אנ"א הגיעו לידי החברה מכתבים שונים מתושבים שהביעו הסתייגות נחרצת למכירת האכסניה למוסד ולא לגורם העוסק באופן ממשי באירוח.

וועדת האכלוס של הדירקטוריון קיבלה את עמדת הנהלת החברה ועתה ממתינים לדיון שאמור להתקיים בדירקטוריון החברה כדי לקבוע את

עמדתה הסופית של החברה.

אנו מקווים יחד אתכם שאנ"א תמשיך להפעיל את המקום במתכונתו או לחילופין תעבירו למפעיל רציני שיפעילו כאכסניה.

קיפאון בוועדה המחוזית לתכנון ובניה

לאחרונה דנה הוועדה המחוזית בבקשות לתוספת בניה ברובע ודחתה את הבקשות.

מדיניות הוועדה מבקשת לקבל כל תוכנית בראיה כוללת התואמת את התב"ע שנקבע בזמנו לרובע, עד לאישור תוכנית המתאר החדשה לעיר העתיקה הנמצאת בביצוע.

משמעות ההחלטה למעשה זה כמעט עצירה של כל הליך תכנון ורישוי ברובע.

החברה מבינה את הצורך לשמר את אופיו הייחודי הארכיטקטוני של הרובע כפי שעולה מדינוי הוועדה, ובמיוחד לאור החריגות מחוקי הרישוי והבניה, שבוצעו ע"י גורמים שונים בשנים האחרונות. החברה אף פועלת ברוח זו בכואה לאשר הסכמתה לשינוי תב"ע.

עם זאת סבורה החברה שיש לגשר ולאזן בין הגישות ולמצוא את שביל הזהב בין הדרכים השונות, כדי לשמור הן על צביון

הרובע וייחודו, והן על אפשרויות לשינוי ותוספת במסגרת התב"ע.

בדיון חרום שזימן מר נסים ארזי, מנכ"ל החברה עם דוד שרקי, אדריכל החברה, והגב" סילבי ניזרי, אחראית על הנכסים, סוכם כי החברה תפנה ליו"ר הוועדה המחוזית ולאדריכל המחוז כדי להביא לשינוי ההחלטה. עוד תפנה החברה בעניין לראש הממשלה, לשרי הפנים והשיכון, לראש העירייה, למהנדס העיר ולמנכ"ל העירייה, כדי שלא ייעצר פרויקט הרישום בטאבו בשל החלטה זו. אדריכל החברה הונחה על ידי המנכ"ל להכין תזכיר מקצועי מקיף בנדון.

מסעדה חדשה-ישנה

לאחר מו"מ שקיים מר נסים ארזי, מנכ"ל החברה, עם גורמים שונים במטרה להשכיר את הנכס הידוע כ"חוויה הקולינארית" בקארדו, הושכר הנכס בשעה טובה למדרשת ראשית ירושלים. החוויה הקולינארית פעלה במשך שנים כמסעדה באווירה רומית ושמה יצא למרחקים בענף התיירות.

המסעדה נסגרה בזמנו ע"י המפעיל הפרטי עקב קשיים שנגרמו בעיקר בגלל הירידה הדראסטית בתיירות בתקופת האינתיפאדה.

מדרשת ראשית ירושלים תפעיל במקום מסעדה עממית ואולם אירועים ושמוחת.

כעת המקום בתהליך שיפוץ ואעפ"כ

ההתקדמות בשיקום ביהכ"נ החורבה נמשכת כמתוכנן

גילויים אלו נוספו לגילוי הארכיאולוגי שנעשה עם תחילת החפירות בחורבה לפני כשנתיים, מרתק ומדהים ולמעשה בתא שטח קטן ומצומצם אנו עדים להיסטוריה רבת שנים ותהפוכות של ירושלים. מתקופת בית ראשון, בית שני, התקופה הביזנטית ועד תקופת המאבק והלחימה על ירושלים והרובע בעת החדשה.

החברה בשיתוף ובתאום עם גורמים שונים עושה את כל הדרוש, לתעד את הגילויים ולשמר את שניתן לשמר למען הדורות הבאים.

במהלך העבודה נחשפו שני בורות מים בתחתית החורבה, האחד כנראה מהמאה ה-19, והאחר קדום יותר.

התגלה סליק תחמושת מתקופת המחתרות

במהלך עבודות ניקוי הבור מהמאה ה-19 נחשף בו סליק תחמושת מתקופת המחתרות.

בסליק נמצאו רימוני יד ופצצות מרגמה בקוטר 60 מ"מ. למקום הוועק קב"ט הרובע, יחד עם השוטר הקהילתי, אבי דלרוזה. הם הזמינו את חבלני המשטרה שטיפלו באמל"ח וביצעו פעולות השמדה מבוקרת.

בפינה הדרום-מזרחית נחשף בור מים קדום, בקוטר של 5 מטר ובגובה של 5.5 מטר.

הבור נשמר באופן מרשים, אף כי אינו נגיד באזורנו.

נמשכות עבודות התשתית לבניית בית כנסת החורבה ואיתם נחשפים גילויים חדשים מרתקים ומעניינים.

השלב הנוכחי בעבודות מתרכז בחישוף השטח, פירוק אבנים לשימור והכנות קומת מרתף לביצוע יסודות הבניין ויציקת רצפת בית הכנסת.

מכתבים למערכת

במדור זה אנו משתדלים להביא את עיקרי המכתבים, מפאת קוצר היריעה, ואת תגובת החברה אם נדרש.

שאלה

פרויקט החורבה יצא לדרך ולמעשה מקום ההתכנסויות המרכזי של הרובע, כיכר החורבה, נסגר לצורך העבודות.

האם לא ניתן היה לשמר את הכיכר ו/או לחלופין לטפל בהזנחה בגן התקומה שיהיה מוקד ההתכנסות של התושבים?

תשובת החברה

יש להפריד בין שתי הסוגיות, פרויקט החורבה יצא לדרך עפ"י החלטת הממשלה והשטח המשמש כיום את הפרויקט הוקצה לכך בהיתר הבניה. מצב זה הינו זמני ועם סיום העבודות תשוקם הכיכר ואף תשודרג לרווחת הציבור.

לגן התקומה הקצתה החברה מתקציבה סכום של 300 אלף ש"ח לביצוע עבודות שיקום ופיתוח הגן, כבר ב-2005.

עפ"י סיכום עם העירייה, עם השלמת הביצוע יעבור הגן לטיפול ואחזקה שוטפת של מח' הגינון העירונית.

דא עקא, ערב הוצאת העבודה לביצוע הציבה העירייה דרישות שונות שעלותן מגיעה לכמיליון ש"ח, דבר שאינו ריאלי ושהחברה סירבה לקבל.

בימים אלו מקיימת החברה דיון מקיף מול גורמי העירייה למציאת פתרון לסוגיית גן התקומה.

יריד חגיגות עלייה לרגל

החברה לשיקום ולפיתוח הרובע ומדרשת "ראשית ירושלים" מזמינות אתכם בחול המועד פסח בימים ראשון ושני, י"ח-י"ט בניסן 17-16/4/06 ליריד ססגוני מיוחד במינו של

חגיגות עלייה לרגל לירושלים שיתקיים ברחבת הרובע היהודי ובקארדו בין השעות 10:00-18:00.

במהלך היריד תוכלו ליהנות ממגוון סדנאות המשחזרות את ימי העלייה לרגל בניגון, משחק ויצירה. לצד הסדנאות ייערכו מעגלי מתופפים, מופעי רחוב, תיאטרון בובות ופינות ליטוף בעלי חיים.

סיורים חווייתיים בהם ישוחזר ליל הסדר ואכילת הפסח בירושלים יתקיימו במוזיאון וואהל לארכיאולוגיה - הרובע ההרודיאני בשעות 11:00, 13:00, 14:00, 15:00 ו-17:00.

הבית השרוף

המויצג האור קולי בבית השרוף יוקרן כמידי 40 דקות החל מהשעה 10:00, הקרנה אחרונה בשעה 18:00.

סיורים ברובע היהודי

סיורים ברובע היהודי ואתריו ובישיבת המקובלים בית אל יתקיימו בשעות 10:30, 12:00, 14:00, 16:00 ו-18:00. הסיורים יוצאים מרחבת הרובע היהודי.

בשעה 20:00 יתקיים סיור בעקבות השיר "ירושלים של זהב" המותנה בהרשמה מראש. הסיור יוצא משער ציון.

סיורים באנגלית יתקיימו בשעות 11:00 ו-15:00. הסיורים יוצאים משער יפו.

ההשתתפות בפעילויות ובסיורים הנה בתשלום סמלי בלבד.

מוקד מידע: 02-6264488

מידע אודות החברה

משרדי החברה פתוחים לקהל בימים א' עד ה' מהשעה 9:00 ועד השעה 15:00. קבלת קהל יש לתאם מראש עם המחלקות

בטל" מס: 6288141

מנכ"ל החברה **מר נסים ארזי** שלוחה 101 נילי רייזנר

דניאל שוקרון עוזר מנכ"ל שלוחה 107

משה בקשי חשב שלוחה 103

סילבי ניזרי מח' נכסים שלוחה 108

רחל וייסמן, שרון טיבר מח' אתרים שלוחה 106

אתי אושר הנהלת חשבונות שלוחה 102

רבקה אביתר מתאמת פיזית שלוחה 105

שמעון ויצמן מח' אחזקה שלוחה 204

החברה לשיקום ולפיתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים בע"מ

טל: 02-6288141/2, ככר בתי מחסה 1

עיצוב, צילום ועריכה: סטודיו מירקם@חזז

לפרסום בעלון זה: 02-9974172